

ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Анна Ігорівна ЖУКОВА,

канд. філос. наук, старший викладач кафедри менеджменту та цифрових технологій у бізнесі Харківського торговельно-економічного інституту УПА

Технологічний прогрес, який досягнутий за рахунок інформаційних технологій і стрімко поширюється у глобальному просторі шляхом системи мереж, впливає на трансформацію особистих немайнових прав людини. Наразі, інформаційні технології служать меті стійкого розвитку, забезпечують комунікацію між регіонами з різним економічним та культурним розвитком, стимулюють соціальну домовленість при узгодженні демократичного управління урядів з різних держав. Відповідно, постає потреба у регулюванні нових прав, які породжує інформаційне суспільство.

Впровадження цифрових ресурсів та алгоритмічних систем потребує дотримання реалізації наступних прав: права на доступність користування інформаційними мережами, право на захист «віртуальної особистості», тобто тих особистих даних, які передає особа через соціальні мережі або через портали державних послуг; право на публічний і прозорий характер надання послуг органами влади, медичними та освітніми установами та ін. Законодавче регулювання цифрових технологій повинно стосуватись таких питань як безпечне і відкрите кібер-середовище; свобода вираження думок, повага до приватного життя, культурна різноманітність; гарантування розпорядження інформаційними правами і свободами; забезпечення освітнього супроводу для всебічного розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей людини. Така думка відзначається в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН №A/RES/65/141/R від 10 грудня 2010 року: «культурна різноманітність є спільною спадщиною людства і інформаційне суспільство має ґрунтуватися на повазі культурної самобутності, культурної та мовної різноманітності, традицій та релігій, тому потрібно стимулювати цю повагу та сприяти діалогу між культурами та цивілізаціями» [1]. Генеральна Асамблея ООН у цьому питанні ґрунтується на Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, прийнятої на 33-й сесії Генеральної конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури 20 жовтня 2005 року.

Занепокоєний безпрецедентним зростанням цифрових технологій та їх впливом на права людини Комітет Міністрів Ради Європи. У Рекомендації CM/Rec (2020)1, які видав цей орган, про це вказується наступним чином: «підкреслюючи необхідність забезпечити, щоб расові, гендерні та інші соціальні та трудові дисбаланси, які ще не були усунені з наших суспільств, не були навмисно чи випадково утворені за допомогою алгоритмічних систем, а також бажаність усунення цих дисбалансів за допомогою відповідних технологій» [2]. Комітет Міністрів Ради Європи рекомендує забезпечити через відповідні законодавчі, регуляторні та наглядові рамки, пов'язані з алгоритмічни-

© Жукова А. І., 2021

ми системами, щоб суб'єкти приватного сектору, які займаються проектуванням, розробкою та постійним впровадженням таких систем, дотримувалися чинних законів та виконували свої обов'язки щодо дотримання прав людини у відповідності з Керівними принципами ООН у сфері бізнесу та прав людини та відповідними регіональними та міжнародними стандартами [2]. Для цього, Комітетом Міністрів Ради Європи були розроблені принципи, що зобов'язують держави здійснювати захист та просування прав людини та основоположних свобод у контексті алгоритмічних систем, а саме: 1) загально застосовні принципи; 2) управління даними; 3) аналіз та моделювання; 4) прозорість, підзвітність та ефективні засоби правового захисту; 5) заходи безпеки; 6) дослідження, інновації та обізнаність громадськості.

Таким чином, на основі масового розповсюдження інформаційно-комунікаційних технологій формується глобальне діджиталізоване суспільство, в якому необхідно по-новому дивитися на реалізацію прав людини і появу інформаційної правосуб'єктності особи. Цифрові технології охопили сфери управління виробництвом, фінансами, транспортом і зв'язком, а алгоритмічні системи втрутилися і у приватне життя. Ці зміни не повинні контролювати розвиток культури та людського потенціалу, адже тільки сама людина має право впливати на власну свободу у індивідуальному інформаційному просторі.

Список використаних джерел:

1. Використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою розвитку: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН №A/RES/65/141/R від 10 грудня 2010 року. URL: <https://undocs.org/en/A/RES/65/141>
2. Щодо впливу алгоритмічних систем на права людини: Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи CM/Rec (2020)1 від 8 квітня 2020 року. URL: <https://www.echr.com.ua/document/rekomendaciya-cm-rec-20201-vid-08-04-2020/>
3. Про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження: Конвенція Організації Об'єднаних Націй від 20 жовтня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008#Text